

“de geweldloze weg van Jezus”

Welkom en verontschuldigingen.

Lied Mensen van vuur

Voorstelling van het thema: Geweld wat is dat?

Een definitie zegt:

“elke kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen, goederen of zaken.”

Geweld is veelal hetgeen waar we door de media overspoeld worden. Beelden van Syrië, Afghanistan, Irak, Amerika, Congo, Parijs, Brussel noem maar op het zit allemaal in het beeldverhaal. Maar ook in de sport, in relaties, in de opvoeding vinden we het terug. We vinden het terug in scholen (denk maar aan Amerika met zijn wapens, aan pesten bij jongeren) maar ook in gezinnen, families, buurten, verkeer...

Dan hebben we het meestal over uitgesproken geweld met gewelddaden, toch moeten we ook stilstaan bij psychisch geweld. Negatieve invloed, mentale overheersing, moedwillige verwaarlozing. Geweld heeft veelal te maken met het uitoefenen van macht. Ik ben de grootste dus ben jij de kleinste. Het zet mensen op de weegschaal. Het brengt altijd ongeluk en nadeel, soms ook verdriet. De beelden van gedode mensen in oorlogsgebied. De beelden van vluchtende Palestijnen, van ongelukkige vluchtelingen in Griekenland, van ongelukkige moeders in Argentinië, van aangelanden in Mexico, van verdrietige mensen in Parijs in Zaventem.... De Bijbel, vooral het Oud Testament, het verhaal van Kaïn en Abel als sprekend voorbeeld ons leven zit er vol van, onze geschiedenis zit er vol van...en wat heeft het ooit opgebracht. Waar kan ik lachende gelukkige mensen zien waar geweld is? Waar? Het kan anders, zelfs verzet vraagt niet altijd geweld. Het kan anders als we ons laten inspireren door de figuur van Jezus van Nazareth. Laten we samen op zoek gaan.

Vergevingsmoment

Zei de rabbi:
Werk aan de vrede,
eerst in uw eigen huis,
daarna op straat en dan in de stad.
Zie geen kwaad in de ander en goed in uzelf,
maar zie goed in de ander en kwaad in uzelf.
Meet uw gedrag niet met nauwgezetheid:
dat is een teken van trots.
Bekritiseer niet het gedrag van een ander,
maar alleen uw eigen gedrag.

de rabbi van Bersjida

Lied: Er kan hier wat veranderen 1,3 en 6

Uit de Bijbel:

Genesis 4 3-10

Na verloop van tijd bracht Kain een offer aan Jahwe van de vrucht en van de grond. **4**Ook Abel bracht een offer, de eerstgeborenen van zijn beste schapen. Jahwe zag genadig neer op Abel en zijn offer, **5**maar op Kain en zijn offer sloeg Hij geen acht. Een wilde woede greep Kain aan, en zijn gezicht werd grimmig. **6**Nu zei Jahwe tot Kain: 'Waarom zijt gij woedend en waarom staat uw gezicht zo grimmig?' **7**Als gij het goede doet, is er opgewektheid; maar doet gij het goede niet, dan loert de zonde als belager aan uw deur, begerig u te grijpen. Zult gij hem meester kunnen blijven?' **8**Daarop zei Kain tot zijn broer Abel: 'Laten we gaan wandelen.' En toen zij buiten waren, viel Kain zijn broer aan en vermoordde hem. **9**Nu zei Jahwe tot Kain: 'Waar is uw broer Abel?' Hij antwoordde: 'Ik weet het niet. Moet ik dan op mijn broer passen?'

Mt; 38-42

Gij hebt gehoord dat er gezegd is: Oog om oog, tand om tand. **39**Maar Ik zeg u geen weerstand te bieden aan het onrecht, doch als iemand u op de rechterwang slaat, keer hem dan ook de andere toe. **40** En als iemand u voor het gerecht wil dagen en uw onderkleed afnemen, laat hem dan ook het bovenkleed. **41** En als iemand u vordert een mijl met hem te gaan, ga er dan twee met hem. **42** Geef aan wie u vraagt, en wend u niet af als iemand van u lenen wil.

Enkele zaligsprekingen uit Matheus 5

6. Zalig die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. 7 Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. 9 Zalig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Duiding

Hoe moeten we gewelddadige teksten uit het Oude Testament lezen? Hoe is het mogelijk dat volgens de bijbelschrijvers God opdracht geeft om hele volkeren en steden, soms inclusief vrouwen en kinderen uit te roeien? De eigenlijke vraag die we bij bijbelteksten met een hoog geweldsgehalte moeten stellen, is niet: hoe is het mogelijk dat God dit gebod? maar : hoe is het mogelijk dat mensen dachten dat God dit gebod?’

Dat geweld het meest voorkomend thema is in de hele bijbel, wijst erop hoe realistisch de Schrift omgaat met de menselijke conditie: als er zoveel over geweld wordt geschreven, dan heeft dat te maken met het feit dat de samenleving van toen gewelddadig was, en dat dit gegeven als problematisch werd ervaren en tegengesteld aan het project van de God van Israël.

Het Oude Testament kent veel geweld, en het Hebreeuwse woord hiervoor, HAMAS (Gen. 49:5), is tegenwoordig maar al te bekend.

We mogen die oude boeken lezen als het verhaal van mensen die juist ondanks de vaak mensonwaardige doodstoestanden in de samenleving toch de weg van het leven zijn gegaan.

De bijbel kan wel woord van God worden op het ogenblik dat hij bevrijdend werkzaam wordt in mensen.

Alle spreken over ‘boven’ komt misschien niet van ‘beneden’. Maar het komt wel via beneden. Met andere woorden: wat wij van God zien, zien we altijd met een bepaalde bril op. Dat geldt voor ons, dat geldt ook voor de bijbelschrijvers. God heeft de Bijbel niet geschreven. Dat boek is geschreven door mensen die iets van God hebben ervaren en dat op papier hebben gezet. Op een menselijke en soms op een kleinmenselijke manier. En toch zo dat we via hun geschriften deze God op het spoor kunnen komen.

Christenen zijn niet altijd de weg van Jezus Christus gegaan. Het evangelie valt niet altijd samen met het christendom. Na de bekering van de Romeinse keizer Constantijn (312 n.C.) rook het christendom de macht en macht gaat dikwijls samen met geweld; een gevaarlijk verbond.

In die nieuwe context ontstond de theorie van de rechtvaardige oorlog, die tot op vandaag nog steeds een rol speelt in discussie rond oorlog en vrede. Als we kijken naar de (burger)oorlog in Syrië, dan wordt het duidelijk dat steeds meer slachtoffers onschuldige burgers zijn, die worden aangeduid als ‘collateral damage’ of ‘nevenschade’. Wanneer we vandaag vanuit een bijbelse spiritualiteit over oorlog en vrede nadenken, dan zal ons vertrekpunt de huidige context moeten zijn, waarbij we de vraag stellen: hoe kan hier recht worden gedaan aan mensen, en vooral aan zwakken? Hoe kunnen we de dodelijke spiralen van het geweld onderbreken?

Is geweld ‘des mensen’? In onze eeuw zijn we gemiddeld in staat geweest elk jaar meer mensen uit te roeien dan Israël in de hele verovering van Kanaän heeft gedood.

Elke dag sterven er meer mensen de hongerdood, vanwege de hoge rentelast op de schuld van derdewereldlanden aan het Westen, dan er mensen omkwamen bij de verovering van Jericho.

‘Geweldloosheid’ is een negatief woord, het zegt wat er niet is. De geweldloosheid waar Jezus voor koos – net als Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Mohamed El Bachiri die zijn vrouw Loubna verloor bij de terroristische aanslagen in Brussel die zei: Liefde moet het uitgangspunt zijn van alle ideeën, alle godsdiensten, alle mensen. Mijn jihad van de liefde zegt El Bachiri, Marokkaanse Belg, moslim en Molenbekenaar, is een ‘actieve geweldloosheid’.

Het gaat bij hen om geweldloosheid in de strijd, in de actie. Het heeft te maken met de houding die men aanneemt tegenover de tegenstander. de focus van de strijd ligt dan op het onrecht, op 'wat niet zou mogen zijn'. Je strijdt niet tegen de tegenstander, maar tegen het onrecht, tegen de situatie die moet veranderen. Veroordeel daden, niet de mens die de daden stelt.

Maar wellicht is Mt 5,38-42 de meest gekende en uitdagende tekst: Ge hebt gehoord dat is uitgesproken: oog om oog en tand om tand (Ex. 21,24)! maar ik zeg u: biedt aan het boze geen weerstand! nee, wie jou slaat op je rechterwang, keer hem ook de andere toe; en wie jou zal dwingen tot één mijl, ga er twee met hem; (de legioensoldaat mocht een burger aanspreken om zijn zware last over te nemen gedurende één mijl – wanneer die burger dan zegt nog een mijl met hem mee te gaan zal de soldaat zeker verrast opkijken...zet hem aan tot denken...vraagt iemand je iets: geef; en wil iemand van jou lenen: keer je niet af!

In het Nieuwe Testament liggen er andere accenten in het omgaan met andere volken: daar worden geen machtsmiddelen meer gebruikt om mensen uit te roeien, maar moet de vreemdelingschap in deze wereld in praktijk gebracht worden. De nadruk ligt op het behoud van mensen en de Bergrede roept de gelovigen op vredestitelers te zijn (Mat.5:9).

De Bijbel houdt zich uitdrukkelijk bezig met de wijze waarop mensen zich tot elkaar verhouden. Het is een boek over recht en onrecht. Geweld gebruiken is een poging recht gedaan te worden, die weer nieuw onrecht brengt. Ook wij vinden het moeilijk om met geweld om te gaan. Moeten we criminelen harder straffen of juist niet? Religie en geweld hebben een dubbele verhouding. Vanuit religieuze motieven kunnen mensen grote daden van opofferingsgezindheid verrichten, maar ook de afschuwelijkste aanslagen plegen. Het is een buitengewoon actueel thema waar we dagelijks mee geconfronteerd worden.

Het geweld in onszelf? Ik onthoud gemakkelijker iets negatiefs van een ander en al het goede wordt vergeten en uitgeveegd.

Iemand van een ander gedacht, met andere politieke of religieuze opvattingen neger ik veel eerder dan wel er aandacht voor te hebben.

Jos stond in de file, plots vloog er een bakje afval uit de vorige auto.

Jos ging het oprapen en zei – "ik zal het mee naar huis nemen" ....neen, zei de man: "geef het mij maar terug....

Een klein voorbeeld van geweldloos verzet.

Stiltemoment en uitwisseling

Muzikaal intermezzo + mandjes doorgeven voor bijdrage

Lied: Dat wij verrijzen uit de dood 1,2 en 3

Geloofsbelijdenis

Vg. Ik zal niet geloven in het recht van de sterkste,
in de taal der wapens, in de willekeur der machtigen.
Maar ik wil geloven in de eerbiediging
van de fundamentele rechten van elke mens,
in geweldloosheid en samenhang.

Allen. Ik zal niet geloven in privileges van de gevestigde orde.
in voorrechten op grond van ras, aanzien of rijkdom.
Maar ik wil geloven dat alle mensen gelijk zijn,
dat de orde van macht en onrecht, in feite wanorde is.

Vg. Ik zal niet geloven dat oorlog onvermijdelijk is
en duurzame vrede een onbereikbaar ideaal.
Maar ik wil geloven in de macht van de goedheid,
in de kleine weg die toch vrede kan brengen.

Allen. Ik zal niet geloven dat ik onrecht ver weg kan bestrijden
als ik onrechtvaardigheid dichtbij laat bestaan.
Maar ik wil geloven dat recht één is, hier en daar,
dat ik zelf niet vrij ben zolang nog één mens slaaf is.

Vg. Ik zal niet geloven dat liefde een begoocheling is,
dat haat en nijd niet te voorkomen zijn en vrede onbereikbaar.
Maar ik wil geloven in de kracht van waarachtige liefde
die een mens wonderbare dingen laat doen.

Allen. Ik zal niet geloven dat alle moeite tevergeefs is,
dat dood en ondergang onvermijdelijk zijn.
Maar ik durf te geloven in Gods eigen droom,
in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde,
in een nieuwe mens in wie gerechtigheid woont. Amen

Voorbeden: *Lied: Wek mijn zachtheid weer*

Laat ons investeren in de opvoeding van onze kinderen;
ijveren voor een stabiele en veilige thuis
waarbij ouders hun kinderen leren omgaan met mensen
van verschillende overtuigingen en religies
en met diversiteit in het algemeen in onze groeiende samenleving.
Wek mijn zachtheid...

Meer dan 1 miljoen vrijwilligers die zich engageren
in een “liefdevolle” samenleving; overal komen we hen tegen;
opkomen voor de allerzwaksten;
ook hier staat solidariteit en liefde voor de medemens centraal
Wek mijn zachtheid...

Ook de media zou kunnen bijdragen tot een “vredevollere” samenleving
Door niet te focussen op negatief nieuws;
Dan krijgen mensen misschien wat méér hoop en vertrouwen.
Laten we kiezen voor liefde en niet voor angst;
Laat ons kiezen om te zorgen voor elkaar
In plaats van in eigen belang te blijven steken.
Wek mijn zachtheid...

Voor hen die in hun doen en laten getekend wordt door gewelddaden;
voor onszelf als wij ons schuldig maken aan geweld en agressie;
Dat wij allen tot inzicht komen zoals Paulus
en een klein beetje vredesapostel zouden worden.
Wek mijn zachtheid...

Tafelgebed: Woon in Mij

VG: Gij hebt ons tot vrijheid geroepen.

Dat wij die vrijheid niet misbruiken om, in het wilde weg,
ieder onze eigen gang te gaan.

Gij die het woord tot ons gesproken hebt dat onze ziel vervult,
wees vuur in ons wees goede wil in ons;
dat wij naar wegen zoeken om dienstbaar te zijn voor elkaar.

ALLEN: Dat uw geest ons drijven zal.

Dat wij niet belust zijn op onszelf, afgekeerd van onze naaste en van U
wij die wel willen liefhebben, en het niet altijd doen.

VG: Bescherm mij tegen mijzelf.

Dat ik niet losgeslagen leef, onbestuurd, en buiten uw bereik.
Dat ik geen geld en macht aanbid, bezeten van bezit, verslaafd.

ALLEN: Dat wij elkaar niet bijten en verscheuren.

Dat wij de weg van Jezus gaan.

Zijn woord, zijn geest,
zijn weg ten leven.

VG: Hij die dit brood nam en het uitdeelde,
hij die zijn leven deelde tot in de dood toe,
hij is de weg die wij moeten gaan.

VG: Hij die de beker nam,
hij die zijn ziel en zijn bloed en zijn levenskracht deelde en prijs gaf,
hij is de weg die wij moeten gaan.

Brood en wijn worden gedeeld

Laat ons nog drinken op mensen en wensen -

Vg: Mildred Lisette Norman genaamd Peace Pelgrim een Amerikaanse vredesactiviste schreef:

Ik zou tegen de militairen willen zeggen:

ja, we moeten verdedigd worden, ja, we hebben jullie nodig.

De luchtmacht kan de lucht zuiveren,
elitetroepen kunnen voor de geplunderde bossen zorgen,
de marine kan de oceanen schoonmaken,
de kustwacht kan zorgen voor de rivieren
en de landmacht kan ingezet worden
voor de aanleg van doelmatige afwateringssystemen
om rampzalige overstromingen te voorkomen,
en andere soortgelijke weldaden voor de mensheid.

ALLEN: Doe ons afgekeerd zijn van geweld.

Dat wij verzoening stichten,
vriendschap sluiten,

Dat mededogen en wijsheid in ons midden groeien zal.

Dat recht en vrede in ons midden zal wonen.

Gij die woont in het werk van mensenhanden,
Gij die ons hebt gemaakt,

verblijf in ons,
woon in mij.

Naar Huub Oosterhuis.

Onze Vader

Vredewens Meestal zeggen wij in de vredeswens "de vrede zij met u"
Vandaag willen we jullie uitnodigen om tegen elkaar te zeggen
"Jij bent geweldig"

Slotgebed

Overall waar mensen
mensen liefhebben
is God werkzaam aanwezig.
God is aanwezig in ieder goed mens.
God kijkt je aan
door de zachte ogen van ieder mens,
die begrip voor je heeft.

Hij is aanwezig in ieder goed woord
dat een troost en een steun voor je is.
Hij is de hand op je schouder,
die je moed geeft
en je liefdevol terechtwijst
als je donkere wegen gaat.

Als de liefde woont in het hart van de mensen
is het mogelijk dat mensen
zinnig over God spreken
en elkaar verstaan.

Lied: Ga dan op weg 1,2 en 3

Jaak, Gerd, Raf

